De eerste resultaten

Entmateriaal van pruimenrassen uit Zweden

De enten uit Zweden in verschillende stadia van ontwikkeling voorjaar/zomer 2017 (plantafstand ca. 35 cm).

foto 1: 24 mei
foto 2: 9 juni
foto 3: 26 juni
foto 4: 23 juli
foto 5: 18 aug.
foto 6: 15 oktober

Sinds 2011 heeft de eerste schrijver collecties van fruitbomen in het buitenland bezocht met als doel het documenteren van pruimenrassen en verzamelen van stenen (pitten) als referentiemateriaal. Een verslag daarvan is te vinden in het zomernummer van Pomospost 2017. Een van deze collecties, te weten Balsgård in Zweden, wordt vanwege bezuinigingen in haar voortbestaan bedreigd. De pruimencollectie van Balsgård omvat een aantal rassen die in andere collecties ontbreken en doorgaans ook bij fruitboomkwekers niet te vinden zijn, zoals Schamals Herbstpflaume, Dumiron en (Grosse) Marange. Omdat de pruimencollectie waarschijnlijk gaat verdwijnen, ontstond geleidelijk het idee om van bepaalde, minder algemene rassen entmateriaal te vragen, dit een of twee seizoenen op te kweken, en deze planten vervolgens op een aantal locaties in Nederland onder te brengen. Bij monde van Hilde Nybom werd deze aanvraag gehonoreerd en begin februari werd het entmateriaal per post toegestuurd. Tot aanvang van de werkzaamheden (vroege voorjaar) zijn de enten in de koeling bewaard. Nu het groeiseizoen ten einde is kan dit project voorlopig als geslaagd worden beschouwd. Van de ruim 120 enten is slechts een vijftal niet aangeslagen, een zeer acceptabele score als het om pruimen gaat. Bovendien verliep de groei van de planten voorspoedig. Een deel van de enten heeft na het eerste seizoen loten van rond 1 m lengte en een enkele haalt bijna 2 m. Als onderstam is biologische St. Julien A gebruikt die werd aangeleverd door de tweede schrijver. We proberen hier na te gaan waaraan deze voorspoedige ontwikkeling te danken is.

www.pomospost.nl

Speciale entmethode

Het vermeerderen van pruimen in het voorjaar gaat via de methode van (plak)enten. Deze methode geeft bij pruimen in het algemeen minder goede resultaten dan bijvoorbeeld bij appels en peren. Het welslagen van het enten is afhankelijk van meerdere factoren, zoals de keuze van de onderstam, het te vermeerderen ras en de kwaliteit van de ent, het tijdstip van enten en de weersomstandigheden na het uitplanten. In de vorige eeuw heeft Van Cauwenberghe, leraar boomteelt aan de tuinbouwschool te Vilvoorde (België), middels proeven onderzoek gedaan naar de bruikbaarheid van de verschillende onderstammen voor de pruimenteelt. Van Cauwenberghe noteerde slagingspercentages tussen de 50% en 80%, met een enkele uitschieter tot 100% (Anna Späth op St. Julien A en R.Cl. d'Althann op St. Julien C). Tot de laagste scores behoorden Ontario en Reine Victoria op Black Damas C, bijna 11% (Van Cauwenberghe, 1947). Met maar vijf missers (Gyné 2x, 'Tecumseh' 3x) komt het slagingspercentage voor het materiaal van Balsgård op ruim 95%. De 'credits' voor deze mooie score gaan naar de boomkweker Koos Pieters in Altena bij Peize, die de enten heeft gezet. Hij gebruikt hiervoor een speciale methode waarbij de planten na het enten enkele weken inpandig bij bepaalde warmte en (lucht)vochtigheid worden gehouden. Over de fijne kneepjes van deze werkwijze wil hij niet te veel kwijt. Het 'trucje' leerde hij naar eigen zeggen ooit van een leraar aan de tuinbouwschool in Buitenpost. De methode wordt ook aangeduid met de Engelse term 'hot pipe callusing'. Met die zoekterm is op internet wel het een en ander over deze methode te vinden.

Een hoog slagingspercentage is ook mogelijk zonder deze speciale aanpak. NPV-lid Ger van Santvoort uit Someren claimt dat bij hem 99 van de 100 geënte pruimen slagen. Het 'veredelen' doet hij in de koude kas, met gebruik van warme entwas. De planten die hij in het voorjaar van 2017 heeft geënt en opgekweekt waren zonder uitzondering zo'n twee meter hoog. Behalve de expertise die hieruit spreekt, zal ook de vroege

3

4

5

www.npv.nl

Tabel 1. Gemeten hoogte van de planten te Nietap, 11 oktober 2017

Imperial Epineuse	6x gem. 60 cm
Coe's Violet	5x gem. 35 cm
Krikon	4x gem. 120 cm
Karlslundspl.	3x gem. 120 cm
Chernozliv Tamb.	5x gem. 110 cm
Late Muscatelle	6x 50-180 cm
R.Cl. de Severin	7x gem. 160 cm
Grosse Marange	6x 55-190 cm
Persikeplommon	6x 40-90 cm
Dumiron	5x 80-100 cm
'Tecumseh'	5x gem. 80 cm (2x uitval)*
Schamals Höstpl.	7x gem. 80 cm
Gyné	5x 80-150 cm (1x uitval)
Gult Aprikospl.	5x 40-100 cm

* twee bomen met de naam 'Tecumseh' op Balsgård produceren groene ovale pruimen, met paarse stippen en vlekken. Tecumseh is echter een Prunus salicina hybride, met vrijwel ronde rode pruimen. We handhaven de naam 'Tecumseh' zolang de juiste naam niet is gevonden.

Literatuur

Van Cauwenberghe, E., Fruitboomonderstammen en gespecialiseerde fruitteelt, Verviers 1947.

De enten van Balsgård op de Baggelhof, 9 november.

start die de planten in een koude kas hebben, bijdragen aan deze respectabele hoogte. Omdat pruimen in de kas vroeg uitlopen, moet het enten begin februari klaar zijn. Dat geeft ze een voorsprong van zo'n twee maanden ten opzichte van planten in de volle grond. De pruimen op de foto staan op de onderstam Wavit, een selectie uit zaailingen van Wangenheims Frühzwetsche.

Metingen

Rond 6 mei zijn de planten op twee locaties in de volle grond uitgeplant, waarvan 79 stuks te Nietap (H.W.) en 43 stuks op de Baggelhof (L.D.). Vanaf het begin verliep de groei voorspoedig. De foto's geven enigszins de ontwikkeling gedurende het seizoen weer. Ook na de zomerrust, rond de overgang juni-juli, zette de groei goed door, al was op enkele planten enige aantasting van bladluis te zien. Van de aanplant in Nietap werd op 11 oktober globaal de lengte opgemeten. De metingen laten zien dat de lengtegroei per ras beduidend kan verschillen (tabel 1). Zo heeft Coe's Violet aan het eind van het eerste seizoen een gemiddelde lengte van slechts 35 cm, terwijl die van R.Cl. de Severin circa 160 cm bedraagt. Ook planten van hetzelfde ras kunnen aanzienlijk verschillen in de bereikte lengte. De planten op de Baggelhof werden niet gemeten, maar op het oog waren deze aan het eind van het seizoen gemiddeld nog wat hoger, waarvan een groot aantal met scheuten van 150 cm of meer.

De rassen van Balsgård worden op de Fruithof, Frederiksoord, de Baggelhof en bij enkele fruitliefhebbers aangeplant. Op de Baggelhof zullen binnen afzienbare tijd planten van deze rassen verkrijgbaar zijn.

Henk Woldring en Lubbert Dijk

De door Ger van Santvoort voorjaar 2017 geënte pruimen in de koude kas, 9 december 2017.

www.npo-post.nl